

FORENINGEN NORDEN

Medlemsblad for Foreningen Norden Fredensborg
Nr. 79 september 2021

fredensborg.foreningen-norden.dk

Formandens klumme

300 års jubilæum for afslutningen på Den store Nordiske Krig

For 300 år siden afsluttedes Den store Nordiske Krig. Det blev dog ikke helt til fred mellem de nordiske lande de næste 300 år, for der var fortsat stridigheder og kampe landene indbyrdes.

Den dansk-svenske krig 1809-1809 var en krig mellem Danmark-Norge og Sverige og var en del af Napoleonskrigene og Den Finske Krig. Det medførte også uroligheder på Ålandsøerne, som Sverige og Finland streddes om.

Den sidste krig fandt sted mellem Norge og Sverige i 1814. På papiret endte krigen med, at Norge indgik i en personalunion med Sverige, men som et eget rige med sin egen konstitution og nationalforsamling.

Nutidens stridigheder handler især om selvstændighedsbevægelser på Færøerne og i Grønland, samt samernes kamp for levevis og rettigheder til landområder.

Opførelsen af Fredensborg Slot i 1722 markerede afslutningen på Den Store Nordiske Krig, så næste år kan Fredensborg Slot fejre 300 års jubilæum.

Foreningen Norden vil gerne markere jubilæerne og fejre freden i Norden. Vi planlægger i den forbindelse bl.a. foredrag og koncert i løbet af 2022.

Udgivet af Foreningen Norden
Fredensborg lokalafdeling
norden.fredensborg@gmail.com

cvr 32709745

Redaktion: Bestyrelsen

Ansvarshavende redaktør:

Lisa Juhler

Oplag: 125 eksemplarer

Forsidefoto: Udsigt fra galleriet i
Fjenneslev Kirke

Fotograf : Lisa Juhler

Foreningen Nordens bestyrelse:

Lisa Juhler, Axel Møllers vej 4,
3490 Kvistgård ☎ 2251 0829

Jan Hellen, Bygvænget 826
2980 Kokkedal ☎ 4016 5105

Ina Laursen, Baunebjergvej 15 C
3050 Humlebæk ☎ 4919 1274

Bjørn Sandberg, Hvedevænget 48,
2980 Kokkedal ☎ 6130 2980

Kontingent:

Personligt medlemsskab: 295 kr.

Husstandsmedlemsskab: 390 kr.

Pensionist: 195 kr.

Pensionistpar: 240kr.

Skolemedlemskab: 495 kr.

Biblioteksmedlemsskab: 395 kr.

Aktuel udstilling på Louisiana Museum

Indtil 2. Januar kan man se en udstilling af Pia Arkes værker. Pia Arke (1958-2007) startede oprindelig sin kunstneriske karriere som maler, men gik over til fotografi. I sine værker har hun taget udgangspunkt i sin dobbelte identitet som grønlander og dansker. Den meget seværdige udstilling rummer både malerier og fotos. Besøg museet eller besøg museets hjemmeside, som viser rundt i Pia Arkes værker.

Kommende arrangementer

Fredag den 1. Oktober kl. 19.30 i Kulturstationen v. Humlebæk Station Koncert med folkemusikgruppen Phønix

I samarbejde med Kulturstationen afholder vi koncert med det populære band Phønix.

Phønix bygger sin musik på de danske/nordiske rødder med sangtraditionen i fokus. Resultatet er en nutidig folkemusik, der både peger tilbage og fremad.

Bandets unikke lydunivers har ført dem rundt i store dele af verden, på store festivaler og små scener. Bandet består af Karen Mose (Vokal og Keys), Anja Præst (Basklarinet og Klarinet), Jesper Vinther (Harmonika) og Jesper Falch (Percussion).

Phønix har udgivet 9 albums og modtaget 4 Danish Music Awards.

Billetter a 100 kr. kan købes på Kulturstationens hjemmeside www.kulturstationen3050.dk

Arrangementet er støttet af Fredensborg Kommunes Kulturudvalg

Mandag den 15. November kl. 19.00 på Humlebæk Bibliotek Skumringstid i Norden.

Årets tema er Drømme og længsler og årets tekst er fra Sally Salminens roman Katrina.

Vi starter vores skumringsaften med at Bent Skov Larsen læser årets tekst.

Derefter underholder Fredensborg Musikskole.

Vi slutter aftenen af med et foredrag af Ivalo Olsvig. Hun fortæller om den grønlandske kvinde Arnarulunnguaq, der deltog i Knud Rasmussens store slæderejse – den 5. Thule-ekspedition 1921-24.

Ivalo Olsvig er cand. mag. i Grønlandske og Arktiske Studie. Hun er museumsinspektør i Knud Rasmussens Hus på EU-projektet Identity on the Line, et forskningsprojekt om identitet og migration. Projektet har fokus på: grønlandere i Danmark. Ved siden af sin stilling som museumsinspektør tilbyder hun foredrag og konsulentarbejde.

Skumringasaften afholdes i samarbejde med Humlebæk Bibliotek.

Billetter a 40 kr. kan bestilles på www.fredensborgbibliotekerne.dk/arrangementer fra 15. September.

Tove –

en film af Zaida Bergroth. 1 time og 55 min. Finland, 2020

Tove er en dejlig film om kunstneren og forfatteren Tove Jansson. Foreningen Nordens medlemmer så den i Humle Bio på en dejlig sommerdag den 8. Juni. Har I endnu ikke set den, så snyd ikke jer selv.

Filmen skildrer Tove Janssons vilde ungdomsår, hvor hun prøver at finde sig selv og sin stil.

Faderen er hendes største kritiker, han kan ikke tage historierne og tegningerne af Mumitroldene seriøst. Derfor kæmper Tove med maleriet og hutler sig igennem i Helsingfors.

Der er masser af fester, sex og kærlighed i filmen. Tove danner blandt andet par med filosofen og politikerens Atos Wirtanen, som dannede forbillede for Mumi-figuren Mumrikken. Senere blev hun forelsket i teaterinstruktøren Viveca Bandler, som blev model for Vifslen. Hendes livspartner blev dog Tuulikki Pietilä, som hun levede med i 50 år. Hun er den musikalske Too-ticki.

En biografi af Tuula Karjalainen om Tove Jansson er netop udgivet i Danmark./ LIJ

Tuula Karjalainen: Tove Jansson: Arbejde og kærlighed. Oversat af Birgita Bonde Hansen. Turbine, 2021 304 s.

Generalforsamling

Torsdag den 17. Juni holdt vi generalforsamling på Humlebæk Bibliotek. Vi måtte sige farvel til Dorte, der ikke ønskede at fortsætte i bestyrelsen. Vi siger tak for nogle gode år, hvor Dorte bl.a. har været med i planlægning af ture og udflugter.

Desværre er intet nyt medlem trådt ind i bestyrelsen. Vi vil derfor meget opfordre til, at kandidater melder sig på banen. Kom og vær med til at gøre foreningen levende og interessant for medlemmerne. Du kan altid kontakte en af bestyrelsesmedlemmerne Jan, Bjørn, Lisa og Ina.

Efterfølgende holdt Kurt Frederiksen foredrag om den danske fribytter Jørgen Jürgensen og hans eventyrlige liv. Han oplevede mange vilde og farefulde ting og han opnåede bl.a. at blive konge af Island. Men han endte sine dage fattig og udslidt på New Zealand. /LIJ

Foto herover:

Kurt Frederiksen holder foredrag

Axel Munthe og San Michele

I læsekredsen læste vi i august Axel Munthes delvis selvbiografiske roman *San Michele*.

Axel Munthe var en svensk læge og forfatter, der levede 1857 til 1949.

Axel Munthe blev uddannet læge i Paris kun 23 år gammel. Inden da havde han som 18-årig været på Capri, og i landsbyen Anacapri fundet ruinen af den romerske kejser Tiberius' villa.

Han blev så indtaget i stedet, at han på stedet besluttede sig for at vende tilbage og købe stedet, når han havde skaffet sig midler til det.

Det gjorde han efter 10 år, og så begyndte han med lokale indbyggers hjælp, at bygge villaen San Michele med resterne af Tiberius' villa.

Mange år senere stod villaen færdig og Axel fyldte den med mange antikke kunstskatte – købt eller fundet i jorden. Axel fik mange besøgende. Bl.a. kom den svenske dronning Victoria, som Axel var læge for, på sommerophold.

I bogen fortæller han om dyr og mennesker, patienter og kolleger, og hans fortællelyst er stor. Meget virker utroligt og mærkværdigt, men altid underholdende. Et kapitel handler f.eks. om en ungdomsrejse i Lapland og et andet om jordskælvet, der lagde Messina i ruiner i 1908. Gyselig er hans beskrivelse af de skaldede, rødhalede rotter i det koleraramte Neapel og mystisk hans samtale med en 600 år gammel nisse.

Axel har drømmeligendende møder med mange overnaturlige væsner, engle, djævle og spøgelser. På dødslejet møder han endog selveste Sankt Peter, da han skal stilles for den øverste domstol.

Sin familie skriver han intet om, ja de nævnes end ikke, selvom han var gift to gange og fik to børn. Derimod hører man meget om hans fordrukene abe Billy, hans hunde og hans arbejde med at frede landskabet omkring villaen. Fangst af trækfugle var en yndet beskæftigelse for de lokale og Axel måtte kæmpe hårdt for at stoppe myrderierne.

Bogen er tilegnet Dronning Victoria af Sverige, som var en hans største støtter i kampen for fuglene.

Bogen er absolut læsværdig, og den er siden sin udgivelse i 1930 kommet på mange sprog og i mange oplag. I 1962 blev der lavet en tysk spillefilm over bogen. /LIJ

San Michele ligger med en fantastisk udsigt over Capri og Middelhavet, og er et yndet turistmål. Axel Munthe testamenterede San Michele til den svenske stat, der i dag bl.a. har konsulat i villaen.

Axel Munthe: San Michele. Hasselbalch, 1963. 408 s.

Dansk-Norsk Sang-forvirring

Ind imellem kan der opstå tvivl om hvor sange og toner stammer fra. Som nu sangen Poul sine høns, som mange af os kender som en gammel dansk børnesang.

I „Gyldendals sangbog for de små“ er Jeppe Aakjær nævnt som forfatter. Men det er ikke rigtigt. Sangen er en gammel norsk folkevisе med titlen „Pål sine høner“, og udgivet første gang af folkemindesamleren Peter Christen Asbjørnsen i 1842. Den var oprindeligt skrevet på dialekt fra Gudbrandsdalen, men blev senere moderet til nynorsk. Vi kender kun det første vers, men sangen har faktisk fire. Melodien skulle være en gammel norsk folkevisе.

Denne historie om sangens oprindelse kunne man læse i Weekendavisen den 23. Juli. Den fik en norsk læser til at give historien endnu et twist.

Jorun Hermansen arbejdede på et flygtningecenter og med modtagelse af flygtninge i 1990. På en studietur til Karachi i Pakistan, besøgte han og hans norske kolleger, en skole for iranske flygtningebørn. Børnene sang for dem, og nordmændene syntes, de måtte kvittere med en sang. Det blev „Pål sine høner“, for den kunne de alle.

De sang og forklarede børnene, hvad den handlede om. Børnene blev meget begejstret og sang dernæst deres version, som handlede om en dreng, der passer får og så kommer ulven og tager dem. Og melodien lignede meget den norske fokemelodi.

Var det bare et tilfælde? Det fik Jorun Hermansen til at fundere over, om det mon hænger sammen med, at de nordiske sprog hører til den indoeuropæiske sprogstamme.

Norwegian Sunset

En anden sjov norsk-svensk sangforvirring handler om temaet til den populære animationsfilm Bjergkøbing Grand Prix, Norwegian Sunset. Temaet er skrevet af Bent Fabricius-Bjerre, men han oplevede på et besøg i Norge, at det blev betvivlet. Mange nordmænd mener bestemt, det er skrevet af en landsmand. Men som Bent Fabricius-Bjerre tørt forklarede, så ved han godt, hvad han har komponeret. /LIJ

Bent Fabricius-Bjerre giver et nummer i Viften i Rødovre den 25. Maj 2019 på Foreningen Nordens repræsentantskabsmøde. Bent Fabricius-Bjerre fik årets hæderspris.

SORØ

Onsdag den 25. August var foreningen på medlemstur til Sorø.

Det var ikke en varm sommerdag, men derfor fik vi alligevel en dejlig oplevelse i byen. Vi startede med rundvisning i Klosterkirke og Akademi. Vores guide, der selv er historielærer på gymnasiet, fortalte om kirken, hvor 3 konger ligger begravet, Valdemar Atterdag, Oluf 2 og Christoffer 2 og hans dronning Euphemia. Vi fik også set Akademiets spisesal og festsal, hvor kongeportrætter af bl.a. Eckersberg kan ses.

Guiden fortæller ved klostergårdens brønd. Over den gamle Fraterbrønd har arkitekten bag Københavns Rådhus, Martin Nyrop, i 1912 bygget et brøndhus. Martin Nyrop har været elev på skolen.

På vej til søen gik turen forbi kostelevernes boliger samt gennem parken, hvor man bl.a. kan se en statue af Ludvig Holberg som testamenterede sine ejendomme til Akademiet.

Vi sejlede en times tid på søen, som er rig på fisk og fugle.

Efter sejlturen gik vi tilbage gennem parken til byen og til restaurant Tre Konger. Det er en hyggelig cafe med højt til loftet, da lokalerne tidligere har rummet en biograf.

Foto herover: Kongeportræt i festsalen

Fotos herover: Det smukke murværk i klosterkirken

Efter frokosten kørte vores bus os til Fjenneslev Kirke, som Asser Rig fra den magtfulde Hvide-slægt byggede i 1130.

Foran kirken står en runesten med indskriften „Sasser rejste stenen og gjorde broen“. Man mener Sasserstenen er fra 1030 og har stået ved en nærliggende bro, som Sasser har fået opført. Den blev fundet i 1820 under ombygning af kirken

Foto: Ved Sorø Sø

*Tekst og fotos:
Lisa Juhler og
Heidi Ølgaard*

På vandretur i Drøbak

Vores revisor Johanne Winther har været på ferie i Norge. Sammen med sin mand vandrede hun i august omkring i det dejlige landskab ved Drøbak. De boede privat hos venner, der har sommerhus tæt på Drøbak.

Drøbak er en by ca. 20 km syd for Oslo. Drøbak betyder drøj bakke. Byen ligger i et frugtbart fjordlandskab med talrige små øer. Drøbak er en populær badeby med mange pittoreske gamle huse. Fra byen går der en båd til Oscarsborg Fæstningsmuseum.

Oscarsborg Fæstning er berømt for den 9. April 1940 at have åbnet ild med kanoner og senere også torpedoer mod den angribende tyske flådestyrke. Fæstningen sænkede et krigsskib, hvilket forsinkede den tyske invasion af Norge. /LIJ

Johanne på toppen

Solnedgang over Drøbak

